

værdige gamle Kommissionen for geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland – med oprettelsen af det langt større Indenrigsministeriets udvalg for videnskabelige Undersøgelser i Grønland i 1925 – reelt udspillet sin rolle. Territorialstriden med Norge gjorde Grønland til en forskningspolitisk hovedprioritet i disse år. Dansk geologi var derfor i disse år nærmest Grønlands geologi, og Koch var som leder af Treårsekspeditionen 1931-34 af regeringen direkte udpeget til i felten at lede det slag om international videnskabelig anerkendelse og kredibilitet, som skulle medvirke til at sikre Danmarks sejr ved den internationale domstol i Haag.

Kochs forkærlighed for ansættelse af udenlandske eksperter har i denne situation måske nok været forståelig, men den gjorde ondt på de danske geologer, der enten måtte finde sig i at arbejde under Koch, der – som hans sekretær Gunnar Seidenfaden udtrykte det – “forstod til den sidste blodstråbe at udnytte, ja næsten udsuge, sine medarbejdere og deres resultater. (for derefter at hensesynsløst at smide dem fra sig og søge friskt blod)”. Eller se store statslige og private

Kort nyt

Dinosaur spor på Bornholm

Ude på den grønne flodslette på kontinentets sydlige udkant travede de sikkert mætte og veltilfredse omkring, de to dinosaurer, og var sletten ikke blevet oversvømmet kort efter, var den historie glemt for længst. Men nu lagde vandet et lag sand henover slettens bløde mudder, og dinosaurernes fodspor blev fyldt op og gemt. I de efterfølgende 170 millioner år blev flodsletten til den mellem jurassiske Bagå Formation på Bornholm.

Den 11. maj i år fandt en overrasket Jesper Milán fra Geologisk Institut i København så endelig sandets afstøbning af de to dinosaurers fodspor. Han havde ledt efter spor af dinosaurer i området i et par år, men glæden var så bare desto større. Formodentlig stammer sporene fra henholdsvis en sauropod og en pansret dinosaur som stegosaurus eller ankylosaurus. Sauropodens aftryk er 70 cm fra hæl til tå, medens den anden dinosaurs aftryk er 25 cm langt og udstyret med fem små tæer.

Det er ellers ikke alle, der har sat pris på sporene, for Jesper Milán er ikke den første, der har haft fingre i dem. De kommer nemlig fra en lergrav i nærheden, men her har man ikke keret sig om sandstenen, men blot smidt den ud på stranden.

De nyfundne spor er endnu et tegn på, at der levede dinosaurer i området i Jurati-

summer gå deres næse forbi for at ende hos forskningsinstitutioner i udlandet. At Koch i 1935 desuden aspirerede til formandsposten for DGU har utvivlsomt været en yderligere anstødssten for de danske geologer.

“Geologie von Grönland” var, erkendte Koch selv, “som med alt menneskeværk” behæftet med fejl. Om det i sig selv berettigede en så gennemgribende kritik af Koch og hans evner som videnskabsmand, som det blev tilfældet, er en anden sag. Kochs sagsanlæg kan til gengæld ved første øjekast tage sig ud som en voldsom overreaktion, men der er på den anden side ingen tvivl om, at han har været under stærkt pres fra statsadministrationen, som ikke ønskede Danmarks store kort i Haag miskrediteret internationalt. Lauge Koch-Sagen var i bund og grund et symptom på strukturel og økonomisk krise i mellemkrigstidens geo-videnskabelige miljø i Danmark, tilspidset af stærke personlige modsætninger. I det lys bliver en retfærdig afgørelse på den videnskabelige diskussion ikke blot umulig, men også irrelevant. Der gives sjældent i virkeligheden – ej heller i videnskaben – nogen højere retfærdighed. ■

den. Tidligere har man fundet en dinosaurertand fra en rovdinosaur her. *Politiken og Goldschmidt Geochemistry 2004/SL*

Ny viden om Saturn-måne

Da rumsonden Cassini passerede Saturn-månen Phoebe d. 11/6 i år, kunne den tage de første billeder af den meget gamle måne i 23 år. Billedernes skarphed og de mange geologiske detaljer, man kan se på dem, vil give forskerne ny viden om månens oprindelse.

Phoebes overflade er dækket af kratere, og forskerne mener, at den kan være en klump materiale, som stammer helt tilbage til solsystemets dannelse for 4,5 milliarder år siden. En del af kraterner er mindre end en kilometer i diameter, men enkelte er op til 50 km. Nogle forskere mener, at de største af kraterner kan være kilden til nogle af de andre noget mindre måner, der kredser om Saturn.

Under Cassinis planlagte fire år i kredsløb omkring Saturn skal den foretage 76 omkredsninger af planeten og 52 forbi-flyvninger af syv af Saturns 31 kendte måner. Passagen i fredags var dog den eneste mulighed under hele turen for at studere Phoebe i detaljer på grund af Phoebes store afstand til Saturn.

Ingeniøren/SP ■

Geologisk Tidsskala

	System	Serie	
Kænozoikum	Kvartær	mio. år Holocæn	
		Pleistocæn	
	Tertiær	1,8 Neogen	Pliocæn
		24 Miocæn	Miocæn
		Palæogen	Oligocæn
		Eocæn	
Mesozoikum	Kridt	65 Øvre	
		Nedre	
	Jura	135 Øvre	
		Mellem	
	Trias	203 Nedre	
		Øvre	
Phanerozoikum	Perm	250 Lopingien	
		Guadalupien	
		Cisuralien	
	Karbon	295 Pennsylvanien	
		Mississippien	
	Palæozoikum	Devon	355 Øvre
Mellem			
Nedre			
Silur	410 Pridolí		
	Ludlow		
	Wenlock		
Ordovicium	435	Llandovery	
		Øvre	
		Mellem	
Kambrium	500	Nedre	
		Øvre	
		Mellem	
Proterozoikum	540	Nedre	
		Øvre	
2500		(Præ-kambrium)	
Archæikum			